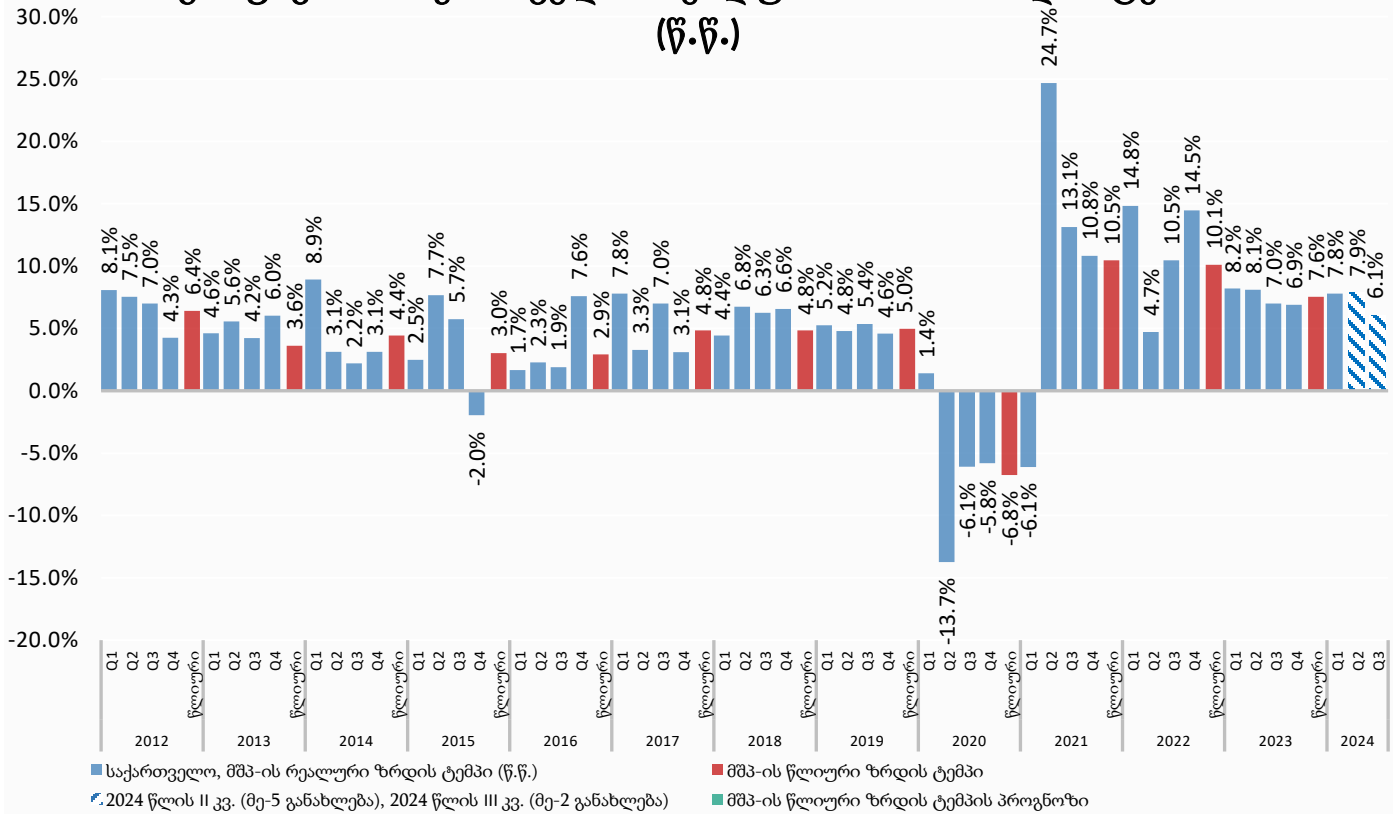

ავტორები: თორნიკე სურგულაძე და დავით კუშელავა

ვაჭრობასა და ფულად გზავნილებთან დაკავშირებული გამოწვევების მიუხედავად, მშპ-ის ზრდის პროგნოზი აპრილში სტაბილური იყო

გრაფიკი 1 - საქართველო, რეალური მშპ-ის ზრდის ტემპი (წ.წ.)

ISET-ის კვლევითმა ინსტიტუტმა განაახლა რეალური მშპ-ის ზრდის პროგნოზი 2024 წლის მეორე და მესამე კვარტლებისთვის. წარმოგიდგენთ ამ თვის მიგნებებს:

ძირითადი მიგნებები:

- საქართველოს სტატისტიკის ეროვნულმა სამსახურმა (საქსტატი) 2024 წლის აპრილის მშპ-ის რეალური ზრდის წინასწარი შეფასება გამოაქვეყნა. აღნიშნული შეფასებით, მშპ 11.8%-ით გაიზარდა, მშპ-ის ზრდის საშუალო წლიურმა მაჩვენებელმა კი 2024 წლის პირველ კვარტალში 7.8 %-ს მიაღწია.
- ISET-ის კვლევითი ინსტიტუტის პროგნოზით, 2024 წლის მეორე კვარტალში მშპ-ის რეალური მაჩვენებელი 7.9% იქნება, 2024-ის მესამე კვარტალში კი – 6.1%.
- აპრილის მონაცემებზე დაყრდნობით, 2024 წელს, ცუდი სცენარის განვითარების შემთხვევაში, მოსალოდნელია წლიური 7.1-პროცენტის ზრდა, ხოლო საუკეთესი ან საშუალო, გრძელვადიანი ზრდის სცენარის შემთხვევაში – 8.8-პროცენტის ზრდა. ჩვენი შუალედური

პროგნოზის თანახმად (უკანასკნელი ოთხი კვარტლის საშუალო ზრდის მაჩვენებელზე დაყრდნობით), მოსალოდნელია მშპ-ის რეალური ზრდა 8.2%-ით.

ცვლადები, რომლებზე დაყრდნობითაც განისაზღვრება აპრილის მშპ-ის ზრდის პროგნოზი:

დეპოზიტები ეროვნულ და უცხოურ ვალუტაში. ცვლადების პირველი ჯგუფი, რომელიც ჩვენს პროგნოზზე ზომიერ გავლენას ახდენს, კომერციულ ბანკებში ეროვნულ და უცხოურ ვალუტაში განთავსებული დეპოზიტებია. ეროვნულ ვალუტაში განთავსებულმა ყველა კატეგორიის დეპოზიტმა წლიური ზრდა განიცადა. კერძოდ, ეროვნულ ვალუტაში მოთხოვნამდე დეპოზიტები წლიური 29.1%, ხოლო ვადიანი დეპოზიტები წლიური 35.8%-ით გაიზარდა. შედეგად, სულ ეროვნულ ვალუტაში არსებული დეპოზიტები წლიურად 29.4%-ით გაიზარდა. *ეროვნულ ვალუტაში არსებულ დეპოზიტებთან დაკავშირებულ ცვლადებს დადებითი გავლენა ჰქონდათ მშპ-ის რეალური ზრდის პროგნოზზე.*

უცხოურ ვალუტაში განთავსებულმა დეპოზიტებმა, წინა წლის იმავე თვესთან შედარებით 15.9%-იანი ზრდა განიცადა. ამავე პერიოდში უცხოური ვალუტის მიმდინარე ანგარიშები წლიურად 8.5%-ით, ხოლო მოთხოვნამდე დეპოზიტები 0.9%-ით გაიზარდა. ამავდროულად, უცხოური ვალუტის ვადიანი დეპოზიტები მნიშვნელოვნად, წლიური 39.5%-ით გაიზარდა. *თუმცა ჩვენი მოდელის თანახმად, უცხოურ ვალუტაში განთავსებულ დეპოზიტებს რეალური მშპ-ის ზრდის პროგნოზზე მცირე დადებითი გავლენა ჰქონდა.*

საქონლით ვაჭრობა. აპრილში საქართველოს ექსპორტი წლიურად 12.6%-ით შემცირდა. ეს ძირითადად ავტომობილების ექსპორტის/რეექსპორტის წლიური მაჩვენებლის 27.5%-ით შემცირებით იყო განპირობებული. თუმცა გაიზარდა ყურძნის ნატურალური ღვინოების (წლიური 94.1%-ით), არადენატურირებული ეთილის სპირტის, სპირტიანი სასმელების, ლიქიორის და სხვა ალკოჰოლური სასმელების (წლიური 64.8%-ით ზრდა) ექსპორტი/რეექსპორტი.

ამ პერიოდის განმავლობაში საქონლის იმპორტი 13.8%-ით გაიზარდა, რაც უმეტესად საწვავისა და ნავთობპროდუქტების (100%-მდე) და დაფასებული მედიკამენტების (57.9%-მდე) გაზრდილმა იმპორტმა/რეიმიპორტმა განაპირობა. აღნიშნულის საპირისპიროდ, შემცირდა ავტომობილების (23.2%-ით), ნავთობაირების და სხვა აიროვანი ნახშირწყალბადის (32.47%-ით) იმპორტი/რეიმიპორტი. **შედეგად, საგარეო სავაჭრო დეფიციტი წლიური 32.1%-ით გაიზარდა და 957 მლნ აშშ დოლარს გაუტოლდა.** *მთლიანობაში, ვაჭრობასთან დაკავშირებულ ცვლადებს მშპ-ის ზრდის პროგნოზზე მცირე უარყოფითი გავლენა ჰქონდა.*

ფულადი გზავნილები. აპრილში ფულადი გზავნილები წლიურად 25.2%-ით შემცირდა და 278.5 მლნ აშშ დოლარს მიაღწია. აღნიშნული შემცირების მთავარი მიზეზი რუსეთის ფედერაციიდან (შემცირდა წლიური 69.3%, -29.8 პროცენტული პუნქტი), ყაზახეთიდან (შემცირდა 38.0%, -2.0 პროცენტული პუნქტი) თურქეთიდან (შემცირდა 13.3%, -0.3 პროცენტული პუნქტი) და აზერბაიჯანიდან (შემცირდა 22.7%, -0.3 პროცენტული პუნქტი) შემოდინებული ფულადი გზავნილების შემცირება იყო. ამის საპირისპიროდ, გაიზარდა გზავნილების რიცხვი ამერიკის შეერთებული შტატებიდან (წლიურ 34.1%-მდე, 3.2 პროცენტული პუნქტით) იტალიიდან (წლიურ 11%-მდე, 1.2 პროცენტული პუნქტით), გერმანიიდან (წლიურ 12.9%-მდე, 0.6 პროცენტული პუნქტით) და საბერძნეთიდან (წლიურ 6%-მდე,

0.5 პროცენტული პუნქტით). ფულის შემოდინების შემცირება შესაძლოა კვლავ განპირობებული იყოს საბაზო ეფექტით. 2022 წელს, უკრაინაში რუსეთის მიერ ომის დაწყების შემდეგ, საგრძნობლად გაიზარდა საქართველოში შემოსული რუსი მოქალაქეების ნაკადი, რომლებიც პირადი მიზნებისთვის რიცხავდნენ თანხებს. აღნიშნული მოვლენის გარდამავალი ეფექტის შემცირებასთან ერთად, საქართველო უბრუნდება ფულადი გზავნილების შემოდინების ჩვეულ დონეს. *მიუხედავად ამისა, ჩვენი მოდელის თანახმად, ფულად გზავნილებს მცირედი დადებითი გავლენა ჰქონდა მშპ-ის ზრდის პროგნოზზე.*

გაცვლითი კურსი. აპრილში ლარი აშშ დოლართან (0.4%-ით თვიურ ჭრილში), ევროსთან (1%-ით თვიურ ჭრილში), რუბლთან (1.1%-ით თვიურ ჭრილში) და თურქულ ლირასთან (0.5%-ით თვიურ ჭრილში) მიმართებით გამყარდა. მიუხედავად ამისა, რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი (REER) წლიურ ჭრილში 3.3%-ით გაუფასურდა. ერთი მხრივ, ლარის გამყარება დადებითად აისახება ქართველ მოსახლეობაზე, იმპორტზე ძლიერი დამოკიდებულებისა და სესხების დოლარიზაციის მაღალი მაჩვენებლის გამო (ბიზნესებს შემოსავალი და ვალდებულებები სხვადასხვა ვალუტაში აქვთ), მეორე მხრივ, მცირდება კონკურენტუნარიანობა ექსპორტში. *მთლიანობაში, REER-თან დაკავშირებულ ცვლადებს უარყოფითი გავლენა ჰქონდა რეალური მშპ-ის ზრდის პროგნოზზე.*

სამომხმარებლო სესხი. აპრილში, კომერციული ბანკების სამომხმარებლო სესხების მთლიანი მოცულობა წლიური 28.9%-ით გაიზარდა. მოკლევადიანი სამომხმარებლო სესხების მოცულობა ყოველწლიურად მნიშვნელოვნად, 82.3%-ით გაიზარდა, რაც ძირითადად განპირობებული იყო როგორც ეროვნულ, ისე უცხოურ ვალუტაში მოკლევადიანი სამომხმარებლო სესხების ზრდით, რომელიც წლიურ ჭრილში შესაბამისად, 29.2%-ით და 343%-ით გაიზარდა. აღსანიშნავია, რომ კომერციულ ბანკებში გრძელვადიანი სამომხმარებლო სესხების მოცულობა წლიურ ჭრილში 27.6%-ით გაიზარდა. *აღნიშნული ზრდის მიუხედავად, სამომხმარებლო სესხებთან დაკავშირებულ ცვლადებს მცირე დადებითი გავლენა ჰქონდა რეალური მშპ-ის ზრდის პროგნოზზე.*

ინფლაცია. აპრილში სამომხმარებლო ფასების წლიური ინფლაცია 1.5%-ს გაუტოლდა, რაც მიზნობრივ 3%-ს მნიშვნელოვნად ჩამორჩება. საერთაშორისო ბაზარზე საქონლის სტაბილურმა ფასებმა მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა ინფლაციით გამოწვეული უარყოფითი ზეგავლენის შემცირებაში. მოსალოდნელია, რომ ინფლაციის მაჩვენებელი ეტაპობრივად გაუტოლდება სამიზნე მაჩვენებელს. **საწვავის ფასები (ევრო ბრენტის ფასი (COP)) მსოფლიო ბაზარზე წლიური 6.3%-ით გაიზარდა.** შესაბამისად, მაღალია ინფლაციის ზრდის რისკი. *საერთო ჯამში პროგნოზიდან შეგვიძლია დავინახოთ, რომ სამომხმარებლო ფასების ინდექსთან (CPI) დაკავშირებულ ცვლადებს კვლავ უარყოფითი გავლენა ჰქონდა მშპ-ის რეალური ზრდის პროგნოზზე.*

ISSET-ის კვლევითი ინსტიტუტის პროგნოზირების მოდელი ახალი ეკონომიკის სკოლის მიერ შემუშავებული წამყვანი ეკონომიკური ინდიკატორების (LEI) მეთოდოლოგიის მიხედვით შეიქმნა. ჩვენ მიერ შემუშავებული მოდელი ეფუძნება დაშვებას, რომ არსებული მონაცემებიდან შესაძლებელია იმ ფაქტორების გამოკვეთა, რომლებიც ყველა მნიშვნელოვან ეკონომიკურ ცვლადს (მათ შორის მშპ-საც) ასახავს, თან მშპ-ის ზრდის ოფიციალური მონაცემების გამოქვეყნებამდე მნიშვნელოვნად ადრე. ISSET-ის კვლევითი ინსტიტუტი თითოეული კვარტლისთვის ხუთ ყოველთვიურ პროგნოზს (ან 'vintage'-ს) აქვეყნებს, რომელთა სიზუსტე დროსთან ერთად იზრდება. პირველი პროგნოზი (1-ელი 'vintage'-ი), როგორც წესი, ხელმისაწვდომია საანგარიშო კვარტლის დასრულებამდე ხუთი თვით ადრე. ბოლო პროგნოზი (მე-5 'vintage') კი მომდევნო კვარტლის პირველ თვეში ქვეყნდება.